

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

תוכן

- א. ביצה שנולדה ביום טוב ... לא תאכל.....1
- ב. שאור וחמץ ... זה וזה בכזית.....2
- ג. לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה.....2
- ד. מאן דשרי במוקצה בנולד אסר.....2
- ה. עצמות וקליפין ... מסלק את הטבלא כולה ומנערה.....4
- א. מתתכין את הדלועין לפני הבהמה.....5
- ב. את הנבלה לפני הכלבים.....5
- א. אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב.....6
- ב. שבת דחמירא ולא אתי לזלולי בה סתם לן כרבי שמעון דמיקל יום טוב דקיל ואתי לזלולי ביה סתם לן כרבי יהודה דמתמיר.....7
- ג. לעולם בתרנגולת העומדת לאכילה וביום טוב שחל להיות אחר השבת עסקינן ומשום הכנה.....8
- ד. חול מכין לשבת וחול מכין ליום טוב ואין יום טוב מכין לשבת ואין שבת מכינה ליום טוב 9

דף ב.

א. ביצה שנולדה ביום טוב ... לא תאכל

ביצה¹ שנולדה ביום טוב אסורה באכילה יש שאיסורה מן התורה ויש שאיסורה מדברי סופרים וכמו שיבואר להלן.

ואסורה גם בשימוש² ולפיכך אסורה גם בטלטול³, שהרי אינה ראוייה לכלום בו ביום, ואפילו ליגע בה אסור אף על פי שמותר ליגע בכל דבר שהוא מוקצה, ואינו אסור אלא בטלטול, מכל מקום כיון שהביצה היא עגולה אם

¹ שו"ע ונו"ב תקינ א

² שעל אף ש מותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך אוכל נפש, אך לא התירו כי אם את טלטולו של המוקצה, אבל לא את אכילתו ולא את השימוש בו. שש"כ (שמירת שבת כהלכתה) כא ג

³ מ"ב שם ס"ק א ב

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

יגע בה קרוב הדבר שיזיזנה מעט, אבל מותר לכפות עליה כלי בשביל שלא תשבר, ובלבד שלא יגע בה הכלי.

ב. שאור וחמץ ... זה וזה בכזית

כל האוכל כזית⁴ חמץ בפסח מתחלת ליל המשה עשר עד סוף יום אחד ועשרים בניסן במזיד חייב כרת שנאמר (שמות יב פסוק טו) **כִּי כָל אֹכֵל חֶמֶץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל**, בשונג חייב קרבן הטאת קבועה. והמניח חמץ ברשותו בפסח אף על פי שלא אכלו עובר בשני לאוין (שם יג פסוק ז) **וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ חֶמֶץ וְלֹא יֵרָאֶה לְךָ שָׂאֵר בְּכָל גְּבֻלְךָ וְנֹאמַר (שם פסוק יט) שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵיתְכֶם, ואיסור החמץ ואיסור השאור שבו מחמצין אחד הוא לשיעורם ואינו עובר אלא בכזית⁵.**

ג. לא ישחוט אלא אם כן היה לו עפר מוכן מבעוד יום

ומודים שאם שחט שיחפור בדקר ויכסה

מי שיש לו⁶ אפר הראוי לטלטלו, או עפר תיחוח מוכן מערב יום טוב בענין שמותר ליטלו ביום טוב, וכמו שיתבאר להלן דף ח. הרי זה שוחט חיה ועוף ביום טוב, ומכסה דמם.

אבל אם אין לו עפר או אפר הראויים לטלטול, הרי זה לא ישחוט. ואם עבר ושחט אם יש לו אפר כירה שחוסק ביום טוב, או עפר שאינו מוכן והוא תיחוח כל כך עד שאין נעשה גומא בנטילתו ממקומו, מותר לכסות בהם, מפני שמצות כיסוי שהיא מן התורה דוחה איסור טלטול מוקצה שאינו אלא מדבריהם. ולהלן דף ח. יתבאר בעזה"י.

ד. מאן דשרי במוקצה בנולד אסר

קיימים שלושה מיני נולד⁷:

⁴ רמב"ם הלכות חמץ ומצה פרק א הלכה א ב

⁵ אולם גם בפחות מכזית חייב לבער מדין חצי שיעור כמש"כ בפמ"ג א"א תמב ח אולם לזה מועיל ביטל בלב אם הצאי הזיתים כל אחד דבוק בחדר אחר אבל בחדר אחד חייב לבערן מפני שלפעמים הן מתקבצין ביחד על ידי כיבוד הבית ונדבקין זה בזה. כמבואר בשו"ע הרב שם סעי' כט.

⁶ שו"ע ונו"כ תצה יד

⁷ כל זה משש"כ כב העי קנט

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

א. נולד גמור שלא היה כלל בעולם מבעו"י⁸. ולכן אסרינן להלן דף ח. אפר של עצים שהוסקו ביו"ט⁹ וכן פירות שהלכו וגדלו בשבת¹⁰, וכן מים הנוטפים מן האילנות בימי ניסן¹¹. וכן מים שנשפכו ממוזג, שלא היו בכלל בעולם, והרי הם נולד גמור¹².

ב. נולד שאינו דבר חדש לגמרי, וגם עצם הדבר לא נשתנה ממה שהיה בתחילה, אלא שנשתנה ממה שהיה מיוחד ביה"ש¹³ בשבת נקטינן לקולא, וביו"ט לחומרא¹⁴. ולכן עצמות שנתפרקו מהבשר שעליהן בשבת, והן ראויות לאכילת בהמה ועד כה היו טפלין לאוכל ונחשבין לאוכל שראוי לאכילת אדם, בשבת הן מותרות בטלטול, כמבואר בשבת דף קמג. ¹⁵ וביו"ט הן אסורות¹⁶ כמבואר להלן עמוד ב, וכן כלי שנשבר בשבת ואינו ראוי למלאכתו הראשונה, בשבת מקילין¹⁷ כמבואר בשבת דף קכד. וביו"ט מהמירין¹⁸ כמו שיבואר להלן בעוה"י"ת דף לב. וכן בהמה שנתנבלה בשבת, גם אם היתה בריאה מבעו"י, מותר להאכילה לכלבים כמו שהתבאר בשבת קנו: ולהלן לפנינו, וכשנתנבלה ביום טוב בכה"ג אסור¹⁹. כמו שיתבאר

⁸ שגם ר"ש מודה שאסור עיין עירובין מו א תוד"ה כ"ש וביצה ב א תוד"ה קס"ד

⁹ רמב"ם פ"ב מה' יום טוב הי"ח, סי' תצה סע' טו ובמ"ב סי' ק עז וגם בשבת כמבואר סי' שי במ"ב סי' ק לב

¹⁰ שאף שמותר לקטוף אותם בשביל חושיב"ס, אסורים הם בטלטול שלא לצורך החולה, ומשום איסור נולד,

סי' שיח סע' ב ברמ"א ע"ש במ"א סי' ק ח ובלבו"ש ומחהש"ק על המ"א

¹¹ סי' שי במ"ב סי' ק לב, ח"א כלל סה סי' ג (ח), וע"ע סי' שלה במ"ב סי' ק ל, דמותר לטלטל מי גשמים שירדו

בשבת, ומ"ש, ועיין מנחת שבת סי' פ סי' ק נו

¹² מהגרש"ז אויערבך זצ"ל, ועיין ספר מנחת שלמה ח"ב סי' יח סי' ק ה, וובשש"כ פל"ג הערה צג

¹³ עיין בשולחן ערוך הרב אורח חיים קונטרס אחרון סימן תצו הערה ו' והנה דעת הרמב"ם וסמ"ג ורש"ל דכל

דבר שלא נשתנה גופו ביום טוב אף על פי שאינו מוכן עכשיו למה שהיה מוכן מערב יום טוב אין זה נולד אלא

מוקצה, עיין שם גבי בהמה שמתה. אבל המגן אברהם כתב בסי' תצ"ט סי' ק ט' דבהמה שמתה הוי נולד. וכן

משמע בגמרא ובתוס' שבת דף כ"ט דקליפין הוי נולד אף על גב דמעיקרא מיגלי והשתא מיגלי עיין שם בד"ה

והא כו', דאם לא כן טעמא רבה איכא לחלק בינייהו דזה מוקצה וזה נולד. וכן משמע בהדיא בתוספות שם דף

קמ"ג בד"ה שמואל, וכן כתב במהרש"א שם. וכן משמע בהדיא ברש"י בחולין דף י"ד ע"ב ד"ה שפיר דמי

דלאו נולד כו' משמע דסלקא דעתך דהוי נולד, וכן הוא במסקנא היכא דלא הוה אוכלא דאפרת כגון שמתה

או שנמצאת טרפה. וכן החלבים (ו)העור וכמו שכתב המג"א בסי' תצ"ט סי' ק ט'. וכן משמע בהדיא בגמרא

דחולין שם, דאם לא כן לימא שאני התם דהוי נולד משום דנשתנה גופו, אלא על כרחך דהכל הולך אחר

ההכנה, ואם נשתנית הכנתו ביום טוב הרי זה נולד. וכן משמע בהדיא ברשב"א שם בשם הר"ר יונה עיין שם.

וכן משמע בהדיא במג"א סי' תמ"ו סי' ק ג"

¹⁴ כאן יש מחלוקת ר"ש ור"י, ובשבת נקטינן לקולא כר"ש וביו"ט לחומרא כר"י

¹⁵ סי' שח סע' כז

¹⁶ סי' תצה סע' ד ברמ"א ובמ"ב סי' ק יז, סי' תקא סע' ז ובמ"ב סי' ק לא

¹⁷ סי' שח סע' ו ובביה"ל ד"ה כגון

¹⁸ סי' תקא סע' ו ובמ"ב סי' ק כב ו - כג וע"ש בשעה"צ סי' ק כט

¹⁹ סי' תקיח סע' ו וע"ש בביה"ל ד"ה אף על פי וסי' תצו במ"ב סוס"ק נא, וע"ע חזו"א סי' מג סי' ק י

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

בעזרה"ת להלן דף כז: ואין מבקעין עצים מן הקורה שנשברה ביום טוב כדלהלן עמוד ב'.

ג. נולד שמעיקרא גם היה ראוי לאכילה, אוכלא דאפרת הוא, כלומר הרי הוא כאוכל הנפרד מחבירו וגם לדידן מותר אפי' באכילה ולכן משקין שזבו מתותים ורימונים, אם הפירות עומדים לאכילה, המשקין שזבו מתותים בשתיה²⁰. רוטב דגים שנקרש בשבת, מותר לאוכלו.

כל נולד שאפשר לגמרו בידי אדם, והתחיל בעשייתו מערב שבת²¹, לכו"ע מותר. ולכן קדירה עם מאכל חי מותר להניח ע"ש עם חשיכה בתנור ובערב אוכלין את המאכל, אף שלא היה ראוי בביה"ש לאכילה, והיה כעין נולד, כיון שבעליו אינו רוצה במעב הנוכחי של הדחיה. וכן נכרי שעשה נעליים, והתחיל מבעו"י וגמרן בשבת, מותר לנעול אותן²².

ה. עצמות וקליפין ... מסלק את הטבלא כוללה ומנערה

כבר נתבאר במסכת שבת דף קמג. שקליפות, גלעינים ועצמות שאינם מאכל אדם²³, ואף לבהמה אינם ראויים, או אפילו ראויים למאכל בהמה אלא שאין בהמה מצויה באותו המקום, הרי הם מוקצה ואסור לטלטלם בשבת וביו"ט.

ואם ראויים למאכל בהמה, אע"ג שבשבת מותרים, ביו"ט אסורים כמו שתבאר להלן עמוד ב'.

אך מותר לגרור מן השולחן, באמצעות סכין או מטלית יבישה, או מברשת המיועדת לכך עצמות, קליפות וכדו', אף אם אינן ראויות לאכילת בהמה, וגם מותר להסיר את המפה מן השולחן ולנערה²⁴, שהרי הוא טלטול מן הצד לצורך דבר המותר, וכן מותר לטאטא את רצפת החדר שהוא משתמש בו, אף אם יטלטל חפץ מוקצה דרך טאטואו, וכל זה דוקא כאשר צריך לשולחן הנקי.

²⁰ סי' שכ סע' א וע"ש בערוה"ש סע' יח

²¹ ובדבר שנעשה כולו בשבת, מחלוקת הר"ת והרא"ש אי אסור משום נולד, עיין סי' שכה סע' ד במ"א ס"ק י ובביה"ל ד"ה יש אוסרין וע"ש בערוה"ש סע' ט, שו"ת דובב מישרים סי' נה ושו"ת חלקת יעקב ח"ב סי' צח ס"ק ה

²² עיין סי' רנב סע' ד ברמ"א וסי' שכה סע' ד בביה"ל ד"ה יש אוסרין, וע"ש במ"א ס"ק י

²³ שו"ע ונו"כ שח כז

²⁴ מ"ב שם קטו

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

אם השולחן עם הפסולת שעליו מאוס בעיניו, מותר לטלטל את הפסולת אפילו בידיים גם אם אינו צריך לשולחן הנקי, כדין "גרף של רעי" שמותר לפנות אפילו ביד, לאשפה או לבית²⁵.

א. מחתנין את הדרועין לפני הבהמה

כבר נתבאר במסכת שבת דף קנו. שמותר ליתן בשבת מזונות לפני הבהמה והעופות שמזונותיהם עליו.

ומותר לחתוך²⁶ בפני בעלי חיים שמותר להאכילם, פירות וירקות שחת ותבואה, שנקצרו בערב שבת²⁷, ודוקא כשהם קשים או גדולים שאינם ראויים לאכול בריוח בלא חיתוך, אלא רק על ידי הדחק²⁸, אבל כשהם רכים אסור לטרוח בשביל בעלי חיים טירחא ללא צורך²⁹.

ואפילו קשים לא יחתכם דק דק משום טוחן. אלא אם דעתו להאכילם מיד³⁰.

והחותר בעבור ילד קטן או בעבור המתקשה לאכול את אשר הוכן בדרך הרגילה, יש לו על מי לסמוך גם אם יחתוך בשבילם דק דק, בתנאי שיעשה כן סמוך לסעודה ממש.

ב. את הנבלה לפני הכלבים

במסכת שבת שם נתבאר שבהמה שהיתה³¹ בחיים בשעת בין השמשות, והרי היא מוקצה הבא מאליו ולא נגרם על ידי האדם, משהוסר המוקצה, כלומר משאינה עוד בחיים הרי היא מותרת בטלטול ובאכילה. ולכן, אם נשחטה בשבת לצורך חולה שבסכנה, מותר גם לאדם הבריא לאכול (חי ולא מבושל) מן המותר, ואם נתנבלה בשבת, מותר לחתוך את הנבילה

²⁵ שם

²⁶ שו"ע ונו"כ שכר ו

²⁷ שאם נקצרו בשבת הרי הם מוקצה. מ"ב שם טז

²⁸ מ"ב ס"ק יח

²⁹ מ"ב שם טז

³⁰ ואע"ג ששם במ"ב מה כתב שיש מפקפקין על ההיתר של הרמ"א שם לחתוך פירות וירקות דק דק בסמוך לאכילה, ולכן פסק שנכון ליהדר לחתוך להתיבות גדולות קצת, ומכל מקום הנהנין לחתוך דק דק אין למחות בידם, שיש להם על מי שיסמכו. כאן סתם המשנ"ב להיתר, שנראה שהוא משום שמדובר כאן בדלועים קשים שאינם ראויים לאכילה בלא חיתוך, ולכן יש להקל, עיין ששי"כ פ"ו ס"ו והערה טו.

³¹ שו"ע ונו"כ שם ז

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

לפני הכלבים. אך י"א שאין להתיר בבריאה לגמרי בבין השמשות אלא רק אם היתה חולה קצת³². ואם נתנבלה ביו"ט אסורה כמבואר להלן דף כז:

במה דברים אמורים בנבלה הקשה, או בהמה גדולה שאי אפשר להם לאכלה בלא חתיכה, ואפילו נאכלת להם ע"י הדחק בלא חתיכה מותר לטרוח לחתכה להם יותר³³.

וכן כל דברי מאכל האסורים באכילה גם לאחר השבת והוא עומד להאכילם לנכרי או לבהמה, אינם מוקצה. ולכן מותר לטלטל בשר טרף מבושל³⁴, שהרי ראוי הוא ליתנו לנכרי, ואם אין מעיו גוי, והוא רגיל להשליך בשר טרף לבהמה גם בשר חי מותר לטלטלו. וכן מותר לטלטל בשר נבילה העומד לאכילת בהמה, אפילו אינו מבושל.

מת³⁵ אחד הדגים שבאקווריון, אם יש חתולים או בעלי חיים שאוכלים דגים מותר להסירו, ואם אין מותר להסירו כדי למנוע מיתת הדגים האחרים, אם יש בכך משום הפסד גדול, ואין בזה משום איסור בורר.

דף ב:

א. אין מבקעין עצים מן הקורות ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב

כל דבר העומד לסחורה³⁶, אפילו הוא כלי שמלאכתו להיתר ואינו בעל ערך רב, הרי אם בעליו מקפיד שלא להשתמש בו אפילו לצורך עצמו, דינו כמוקצה מחמת חסרון כים ואין כל היתר לטלטלו, גם אם הוא עצמו זקוק לו לשימוש.

לפיכך ביו"ט אין מבקעין עצים להסקה, או כל צורך אחר, מן הקורות שעומדות לבנין.

מוקצה מחמת חסרון כים שנשבר או נתקלקל בשבת, אפילו שבעליו אין מקפיד שלא להשתמש בו כל שימוש אחר, מכל מקום אסור לטלטלו בו ביום.

³² עיין שמירת שבת כהלכתה פרק כ הערה קבה שהביא במ"ב ס"ק יז ובשעה"צ ס"ק טז, דדוקא אם היתה חולה קצת בביה"ש שרינן. ויל"ע, דמ"ש מהא דסי' שיה סע' ב, דאפי' לא היתה דעתו כלל מבעו"י לשהחמה, כגון שהאדם חלה היום, ג"כ שרינן לבריא לאכול מן הבהמה שנשחטה בשבת, ועיין סי' שכד סע' ז בביאור הגר"א – חזו"א סי' מא ס"ק ד.

³³ מ"ב שם יח

³⁴ שש"כ כ לג

³⁵ שם כז כט

³⁶ שו"ע ונו"כ תקא א

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ולפיכך קורה שנשברה ב"ט, אפילו אם היתה רעועה מעי"ט וקרובה להשבר. אין מסיקין בה³⁷.

אבל אם נשברה מעי"ט, דינה כסתם עצים העומדים להסקה, ואם אי אפשר להסיקה בלא ביקוע, מבקעין ממנה התיכות גדולות בשינוי³⁸. ולא יבקע בגרזן וכדומה כל כלי שמיועד לביקוע, אלא בכלי שאין רגילים לבקע בו.

ב. שבת דחמירא ולא אתי לזלזולי בה סתם לן כרבי שמעון

דמיקל יום טוב דקיל ואתי לזלזולי ביה סתם לן כרבי

יהודה דמחמיר

דיני מוקצה נוחגים בין בשבת ובין ביום טוב³⁹, ו"א⁴⁰ שהחמירו ביו"ט במיני מוקצה המותרין בשבת, כמו מוקצה מחמת שעומד לסחורה, או בשהכניסו לאוצר ואין דעתו להסתפק ממנו עד אחר זמן, או מוקצה מחמת מיאוס ועוד כמה גווני, אך כ"ז הקילו דוקא בשבת דחמיר לאינשי ולא חיישינן אם נקל לו למלטל דבר מוקצה, יבוא להקל בשאר איסורי שבת, אבל ביום טוב דקילי ליה שהרי הרבה מלאכות מותרים לו לצורך אוכל נפש, ואם נקל לו במוקצה יבוא להקל גם בשאר איסורי יום טוב, ולפיכך אסרו לו חכמים למלטל ולאכלו.

ולפי סברא זו בהמה העומדת לחליבה, ותרנגולת לביצתה, ושור של חרישה אסור לשחטן ביום טוב, עד שיכין אותם לכך מעיו"ט וכן כל כה"ג צריך הכנה מבע"י.

ו"א ששווים הם דיני מוקצה בשבת וביו"ט, אבל נולד אסור כמו שנתבאר לעיל עמוד א.

³⁷ ועל אף שיכול להיות דמצפה מע"ש שתשבר ולא אקצה. מ"מ אסור משום דעכ"פ בין השמשות לא היתה שבורה, ותקועה בבנין, ונאסרה ושוב אינה ניתרת, ועוד דהויא נולד דמעיקרא קורה והויא ככלי והשתא עצים בעלמא, וממעם זה לא הגיה הרמ"א כאן כמו בסימן תצ"ה דיש מתירים מוקצה משום דסמך עצמו על מה שמסיים שם דאפי' המקילין לא רצו להקל במוקצה דנולד. מ"ב שם ב

³⁸ ואף על גב שמכשירין שאפשר לעשות מעיו"ט הוא, כיון דא"א לאפות ולבשל בלא עצים עשו אותה כדיבת מלא שמותר ע"י שינוי, וגם זה לא התירו אלא בהתיכות גדולות דלאו מלאכה היא אלא עובדא דהול, אבל לא בהתיכות קטנות דיש בה משום חשש טוהן. שם ד

³⁹ שו"ע ונו"כ תצה ד

⁴⁰ דעת המחבר שם

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ולפיכך אף כי מבואר בשבת דף קמג. שבשבת אין דין מוקצה בקליפות ועצמות הראויות למאכל בהמה, אם אמנם הבהמה מצויה באותו המקום, הרי ביום טוב יש להחמיר ולנהוג דין מוקצה גם בקליפות ועצמות אלה, אם נתפרקו הקליפות מן הפירות והעצמות מן הבשר ביום טוב, והרי הן אסורות בטלטול, מפני שאתמול כשהיו מחוברין לבשר היו ראויין גם לאדם, והוי נולד⁴¹. אלא אם כן הוא עריך למקום הקליפות והעצמות כשהן נמצאות על שולחן האוכל. או כאשר הן מפריעות את האדם במקום הימצאן, שדינם כגרף של רעי.

וכן, מאכל אדם שהתקלקל ביום טוב עצמו ואינו ראוי אלא למאכל בהמה, הרי אסור לטלטלו⁴².

ומותר לטלטל מוקצה ביום טוב לצורך אוכל נפש⁴³, אפילו בשביל צורך קצת, כגון כדי שיהא הפת נאפה יותר יפה או כדי למעט טורח גדול⁴⁴, אך לא התירו כי אם את טלטולו של המוקצה, אבל לא את אכילתו ולא את השימוש בו.

לדוגמא: אף כי אבן מוקצה היא בשבת⁴⁵, הרי ביום טוב מותר להסיר את האבן המונחת על גבי חבית כדי להגיע לאוכל שבחבית. וכן מותר לטלטל ביום טוב ארנק כסף כדי להוציא ממנו מפתח של הבית או של ארון אוכל או מחסן אוכל, כשהוא זקוק לאוכל הסגור בהם.

אבל אסור לאכול כל מאכל מוקצה, כמו ביצה שנולדה ביום טוב, או להשתמש במותר השמן שבנר שהודלק לכבוד יום טוב, ואף השימוש בחפץ של מוקצה אסור, כגון אבן לפעח בה אגוזים. ואסור לטלטל מוקצה ביום טוב כדי להאכילו לבהמתו.

ביום טוב שחל להיות בשבת אפשר להקל בדיני מוקצה כמו בשבת רגילה, וכל מה שמותר בשבת רגילה, מותר גם אם חל בה יום טוב, וכל מה שאסור בשבת רגילה, אסור גם אם חל בה יום טוב⁴⁶.

ג. לעולם בתרנגולת העומדת לאכילה וביום טוב שחל להיות

אחר השבת עסקינן ומשום הכנה

ביצה שנולדה ביום טוב⁴⁷ שחל להיות אחר השבת, או בשבת שאחר יום טוב אסורה באכילה בו ביום מן התורה, לפי שכל ביצה שנולדה ביום זה

⁴¹ מ"ב שם יז

⁴² שש"כ כא ב

⁴³ רמ"א תקט ז כגון לטלטל האפר כדי לאפות במקומו או לטלטל האבנים המונחים על הפירות כדי לאכול

הפירות. מ"ב שם לא

⁴⁴ שש"כ כא הע"ה

⁴⁵ ששכ שם סעי' ג

⁴⁶ שש"כ שם ה

⁴⁷ שו"ע ונו"כ תקיג א ה

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ביצה

כבר היא נגמרת במעי התרנגולת ביום שלפניו, ונמצא שיום אתמול הכין את הביצה לאכלה ביום זה שנולדה בו, ואם אתמול היה שבת או יום טוב נמצא ששבת או יום טוב הכין ותיקן אכילת יום טוב או שבת שאחריו⁴⁸, והתורה אמרה⁴⁹ (שמות טז פסוק ה) וְהָיָה בַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְיָאוּ, אבל ביצה שנולדה במוצאי שבת או במוצאי יום טוב מותרת באכילה בו ביום שאין אכילת החול חשובה כלום ולא שייך בה כלל הכנה והזמנה.

ומדברי סופרים שכל ביצה שנולדה בשבת שאינו לאחר יום טוב, או ביום טוב שאינו לאחר השבת, אפילו נולדה מתרנגולת העומדת לאכילה שאין כאן דין מוקצה כלל, הרי זו אסורה באכילה עד לערב, גזרה משום ביצה שנולדה בשבת שלאחר יום טוב או ביום טוב שלאחר השבת. וכבר נתבאר לעיל עמוד א שמכיון שאסורה בשימוש, הרי היא אסורה בטלטול. ולכן לא יגע בה.

ד. חול מנין לשבת וחול מנין ליום טוב ואין יום טוב מנין לשבת ואין שבת מנינה ליום טוב

כל מלאכת אוכל נפש לא הותרה ביום טוב, אלא אם כן עושה אותה כדי ליהנות בה ביום טוב, אבל אסור⁵⁰ לאפות ולשחוט ולבשל ביום טוב מה שיאכל בשבת וכל שכן בחול או יו"ט שני, ואם אפה ושחט ובישל או עשה שאר מלאכות אוכל נפש ביום טוב לצורך מחר, אפילו הוא שבת שחל להיות אחר יום טוב, הרי זה לוקה מן התורה. ולהלן דף יז: יבואר שאם אפשר ליהנות ממנה ביום טוב עצמו אף על פי שאינו רוצה ליהנות ממנה

⁴⁸ ואין הכתוב מדבר באפייה ובישול ושאר תיקון צרכי סעודה הנעשים בידי אדם שהרי כבר נאמר (שם כג) אֶת אֲשֶׁר תֹאפוּ אִפּוֹ וְאֶת אֲשֶׁר תִּבְשְׁלוּ בִשְׁלוּ וְאֶת כָּל הַעֲדָף וְגו' הא אין הכתוב מדבר אלא בהכנת שמים כגון ביצה שנגמרת במעי אמה ומוכנת לאכלה למחר ואמרה תורה ביום הששי כלומר סתם ששי יום חול הוא וכו' והכינו את אשר יביאו כלומר יום זה שהוא חול מנין אכילת יום קדש שלאחריו אבל יום קדש דהיינו יום טוב אינו מנין ליום קדש שלאחריו וביצה שנגמרה במעי אמה ביום טוב אסורה בשבת שלאחריו וכן שנגמרה בשבת אסורה ביום טוב שלאחריו שגם יום טוב נקרא שבת ואכילתו היא חשובה בעיני המקום להצריך לה הכנה והזמנה מיום חול כמו שבת

⁴⁹ עיין במגן אברהם שהסכים דאף למעם זה של הכנת לידה אינה אסורה אלא מדברי סופרים והפליא על הים של שלמה עיין שם, והביא ראיה מדברי הרמב"ן במלחמות ומן החינוך עיין שם וגם בחידושי הרשב"א מצאתי שדעתו דאינה אסורה אלא מדברי סופרים, ומכל מקום לעניות דעתי עדיין אין הדבר ברור, דלפי מה שכתב הקרבן נתנאל באות ז' בפרק א דביצה דעת הרא"ש דהוא מדאורייתא משום הכנה דלידה, וגם במאירי משמע דאם נאמר דלידה השיבא הכנה הוא מדאורייתא, וכן משמע לכאורה פשוטות הסוגיא דערובין ל"ח ע"ב, עיין שם, אחר כך מצאתי במאמר מרדכי שהאריך בענין זה וכתב דגם דעת ר' יחיאל דהוא דאורייתא, וצריך עיון.

שער הציון שם ס"ק טז

⁵⁰ שו"ע ונו"כ תקנ א

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ביצה

ביום טוב ואינו עושה אותה אלא לצורך חול הרי זה פטור מן התורה. ואסור מדרבנן, ואם לצורך שבת שאחר יום טוב התירו במצב זה על ידי עירוב תבשילין.

ואפילו דבר שאין בו מלאכה כלל כגון להדיח כלים וכיוצא בזה, אסור לעשות ולהכין ביום טוב לצורך חול, ואפילו לצורך שבת שלאחריו, אם לא הניח עירובי תבשילין וכן לצורך יום טוב שני בגולה, ואפילו לצורך יום טוב שני של ראש השנה.

ולכן אסור להכניס למקרר מאכלים כאלה שכל רצונם להכניסם למקרר רק כדי לשמור על טריותם וכדו' לצורך אחר שבת, אלא אם כן יש חשש שיתקלקלו המאכלים⁵¹.

ומטעם זה יש אוסרים להוציא מן המקרר אוכל קפוא על מנת שימס, ויהיה ראוי לאכילה רק במוצאי היום⁵². ורבים התירו⁵³ להוציא ביום טוב ראשון או בשבת מהמקפיא אוכל קפוא, על מנת שיהיה מוכן לאכילה או לבישול מיד בליל מוצי"ט שני, כיון שכוונתו שיוכל לישב מיד אחר התפילה לסעודת יום טוב, ולא יצטרך להמתין זמן רב, ולהתבטל מעונג יום טוב.

⁵¹ שמירת שבת כהלכתה פרק י אות ט

⁵² שם אות י ועיי"ש הע' לג

⁵³ ס' הלכות המועדים פ"ב הערה 101, שו"ת שבט הקהתי ח"א סי' קנ"ח

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>